

ISSN 2310-371X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Наукові записки

Серія педагогічні науки

Випуск CXLIV

(144)

Київ

Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова

2019

ISSN 2310-371X

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL PEDAGOGICAL DRAGOMANOV UNIVERSITY

Naukovi zapysky *(research)*

Series pedagogical sciences

Issue CXLIV

(144)

Publishers of
National Pedagogical Dragomanov University
2019

UDK 37+93/94(066)
H 34

PROFESSIONAL EDITION

Approved by order of Ministry of Education and Science of Ukraine (addition 7)
from 21.12.2015 № 1328 (pedagogical sciences)

Certificate of registration of print media
Series KB № 23838-13678R, dated 01.03.2019

the "Science Notes" started in 1939 in
the Kyiv Pedagogical Institute named after A. M. Gorky
(Now the National Pedagogical Dragomanov University)

Editorial Board:

<i>V. P. Andrushchenko</i>	- Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (<i>Chief Editor</i>);
<i>Andrushkevych Fabian</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (<i>Poland</i>);
<i>V. I. Bondar</i>	- Academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>V. V. Boychenko</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>Ye. A. Zakharenko</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>M. I. Zhukhal</i>	- Academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>O. P. Kyrylak</i>	- Doctor of Philosophy Sciences (Candidate of pedagogical sciences), Professor;
<i>Konrad Tymovych</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (<i>Poland</i>);
<i>L. A. Kalish</i>	- Candidate of pedagogical sciences, associate professor (<i>Executive Secretary</i>);
<i>L. L. Makarenko</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>M. M. Maruyevets</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (<i>Holovnyi Editor</i>);
<i>Mahretskaya Irina</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (<i>Poland</i>);
<i>O. S. Pashkova</i>	- Corresponding Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>L. V. Savchenko</i>	- Candidate of pedagogical sciences, professor;
<i>V. M. Skibko</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>I. M. Stepanova</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>O. P. Khachava</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
<i>S. M. Tashurov</i>	- Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (<i>Executive Editor</i>).

N 34 **Naukovi zapysky** : [collection of articles] / Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Dragomanov University, compiler L. Makarenko. – Kyiv : Publishers of National Pedagogical Dragomanov University, 2019. – Issue CXLIV (144). – 260 p. – (Series pedagogical sciences).

ISSN 2310-371X

The Collection contains articles handling the actual research problem of postgraduate, doctoral students, lecturers of higher educational establishments and research institutions of Ukraine working in pedagogical and historical sciences.

УДК 37+93/94(066)

Recommended by the Academic Council NPU Dragomanov
(Minutes № 4, dated October 31, 2019)

ISSN 2310-371X

© Editorial Board, 2019
© Authors of articles, 2019
© National Pedagogical Dragomanov University, 2019

ДУБИНА Л. О. Особенности функционирования профессиональной системы образования Федеративной Республики Германия.

В статье описаны характеристики особенностей функционирования системы профессионального образования Федеративной Республики Германия (ФРГ). Двойная система профессионального обучения в ФРГ – это одна из характерных особенностей немецкой системы профессионального образования, которое отличает её от системы образования других экономически развитых стран. В результате анализа литературы выявлен адаптационный потенциал системы профессионального образования ФРГ для украинской системы профессионального образования. Схарактеризовано тенденции развития и модернизации немецкой системы профессионального обучения.

Ключевые слова: профессиональное образование, профессиональное обучение, производственное обучение, двойная система, ученики.

DUBINA LARISA. Features of the functioning of the professional education system of the federal republic of Germany.

The article describes the characteristics of the functioning of the vocational education system of the Federal Republic of Germany (Germany). The dual vocational training system in Germany is one of the characteristic features of the German vocational education system, which distinguishes it from the education system of other economically developed countries. As a result of the literature analysis, the adaptive potential of the VET system for the Ukrainian VET system has been identified. The tendencies of development and modernization of the German vocational training system are characterized.

Keywords: vocational education, vocational training, industrial training, dual system, students.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-144.2019.11>

УДК 378.091:785

Економова О. С., Бутенко Т. М., Гаркуша Л. І.

**ФОРМУВАННЯ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
У ФОРТЕПІАННОМУ КЛАСІ**

У статті досліджено науково-педагогічні основи формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва в системі університетської освіти. Проаналізовано праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі мистецьких факультетів (інститутів). Указано програмні вимоги з основного музичного інструменту для студентів музико-педагогічної спеціальності. Схарактеризовано основні види інструментальної діяльності вчителя музики та визначено роль фортепіано у його фаховій підготовці. Окремо наведено складні аспекти інструментально-виконавської підготовки студентів у фортепіанному класі. Розкрито сутність і складові інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова: майбутній учитель музичного мистецтва; фахова підготовка; основний музичний інструмент; фортепіанний клас; компетентнісний підхід; інструментально-виконавська компетентність.

Розвиток вітчизняної системи вищої освіти на сучасному етапі передбачає впровадження у професійну підготовку майбутніх учителів компетентнісного підходу, що забезпечить формування у студентів комплексу

загальних та фахових компетентностей, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності.

Компетентнісний підхід трактується науковцями як спроба привести у відповідність результати освіти до потреб ринку праці, як один із засобів реформування вітчизняної системи освіти, реалізація якого спрямована на формування, розвиток і вдосконалення комплексу особистісних і соціально-професійних компетентностей майбутніх фахівців у період їхнього навчання у виші, як сучасний підхід до професійної підготовки майбутнього вчителя, на основі якого у студента формується система фахових компетентностей, виробляється особистісна педагогічна концепція й авторська технологія професійної діяльності [4].

Реалізація компетентнісного підходу у професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва має свої особливості, які зумовлені специфікою організації навчального процесу на мистецьких факультетах та змістом фахової підготовки студентів музично-педагогічної спеціальності в системі університетської освіти.

Формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва здійснюється на заняттях в інструментальних класах і має ґрунтуватися на новітніх досягненнях музичного мистецтва й музичної педагогіки, відповідати вимогам суспільства до викладачів музики й виконавців, бути обумовленим кваліфікаційними вимогами до бакалавра й магістра музичного мистецтва та змістом освітньо-професійної програми підготовки цих фахівців у вищих мистецьких і педагогічних навчальних закладах.

Організація інструментально-виконавської підготовки студентів відповідно до таких вимог потребує наукового обґрунтування сутності і складових інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, а також дослідження особливостей реалізації компетентнісного підходу у фортепіанній підготовці студентів класичного університету.

Концептуальні засади фортепіанної педагогіки та виконавства сформульовано такими видатними музикантами, як О. Алексєєв, Л. Баренбойм, К. Мартінсен, Б. Міліч, Я. Мільштейн, Г. Нейгауз, Л. Ніколас, С. Савшинський, А. Щалов та інші. Науково-педагогічні та мистецтвознавчі аспекти фортепіанної підготовки майбутніх учителів музики в системі університетської освіти розкрито в дослідженнях Л. Арчажникової, О. Бурської, Т. Гризоголазової, Н. Гуральник, Л. Гусейнової, Є. Куришева, Н. Мозгальнової, М. Назаренко, Г. Падалки, Н. Плєшкової, О. Шрамко, О. Щербіної, О. Щолокової та інших. Особливості формування фахових компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва висвітлено в наукових працях М. Михаськової, Н. Мурованої, Т. Пляченко, І. Полубоярини, Є. Проворової, Н. Цюлюпи та інших. Але процес формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у фортепіанному класі класичного університету ще недостатньо досліджено, що й визначило актуальність цієї роботи.

Мета і завдання статті – дослідити науково-педагогічні основи формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у фортепіанному класі відповідно до вимог сучасної університетської освіти.

Професійна підготовка студентів музично-педагогічної спеціальності у вищому закладі освіти здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми, в якій визначено загальні й фахові компетентності майбутнього фахівця, а також сформульовано очікуваний результат підготовки бакалавра чи магістра музичного мистецтва.

Одним із результатів фахового навчання студентів музично-педагогічної спеціальності в університеті є сформованість інструментально-виконавської компетентності, яка виявляється у: вільному володінні музичним інструментом (інструментами) та здатності його використовувати у навчальній і концертно-виконавській діяльності; володінні навичками читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; сформованості навичок оркестрової та ансамблевої гри; здатності до концертмейстерської діяльності; володінні методами навчання гри на музичних інструментах; здатності організувати інструментальне музикування школярів на уроках музичного мистецтва та в позанавчальний час.

Вимоги щодо інструментально-виконавської підготовки студентів музично-педагогічної спеціальності сформульовано у методичній літературі та навчальних програмах з основного музичного інструменту різних років, авторами яких (Л. Арчажникова, О. Бодіна, Т. Гризоглазова, Т. Євсєєва, Е. Новикова, Г. Падалка, Н. Плещкова, Г. Ципін, О. Шрамко та інші) було визначено такі завдання підготовки майбутніх учителів в інструментальному класі: формування музично-педагогічної майстерності студентів; набуття виконавської свободи, без якої неможливе проведення уроків музики; виховання творчих здібностей студентів; художньо-виконавський розвиток студентів у процесі засвоєння музики різних стилів, епох та форм, розкриття художнього змісту твору на основі точного прочитання тексту і власного виконавського досвіду; володіння різноманітним художнім репертуаром, створення репертуарного фонду для майбутньої самостійної роботи; формування готовності до музично-педагогічної діяльності; прищеплення навичок самостійної роботи над музичним твором, опрацювання репертуару шкільної програми зі слухання музики; опанування методики викладання музичного інструмента в середніх загальноосвітніх навчальних закладах [2; 3; 5; 6; 9; 11].

У цих навчальних програмах також сформульовано вимоги до студентів щодо опанування комплексу інструментально-виконавських умінь. Студент має: досить вільно використовувати музичний інструмент у різних видах діяльності, виразно і професійно виконувати музичні твори та їхні фрагменти з урахуванням вікових особливостей сприймання музики школярами; виконувати обов'язки концертмейстера (хору, соліста, танцювального колективу); добирати необхідні музичні приклади для проведення уроків, бесід,

дискусій із проблем мистецтва, лекцій-концертів; адаптувати фрагменти симфонічної, оперної та балетної музики для виконання на певному інструменті, а в разі необхідності робити поліпшені перекладення фортепіанної фактури; застосовувати на практиці досягнення інструментальної педагогіки й методики з урахуванням сучасних вимог.

Означені навчальні вимоги є актуальними і для фортепіанної підготовки студентів у системі університетської освіти.

Узагальнивши погляди авторів програм різних років та поглибивши їх, Т. Пляченко сформулювала завдання викладання цієї навчальної дисципліни: 1) опанування студентом техніки гри на музичному інструменті в процесі засвоєння гам, вправ, етюдів і творів різних форм, стилів, жанрів; 2) оволодіння інтерпретаційними вміннями; 3) розвиток музичних здібностей студента; 4) формування педагогічного репертуару та засвоєння методів роботи над музичним твором; 5) розвиток інтелектуальної, естетичної і духовної сфер студента на високохудожніх зразках вітчизняної і зарубіжної музики; 6) формування виконавської манери та сценічної культури студента [7, с. 10].

Формування інструментально-виконавської компетентності студента у фортепіанному класі має здійснюватися відповідно до основних видів фахової діяльності вчителя музичного мистецтва. Цей аспект ґрунтовно досліджено Л. Арчажніковою [1], яка визначила основні знання, вміння й навички, необхідні вчителю музики для інструментальної діяльності, та структурувала їх у такий спосіб:

– сольне виконання (теоретичні знання: знання стилістичних закономірностей виконання творів композиторів певних шкіл і течій; знання засобів художнього втілення авторського задуму; вміння й навички: добирати цікавий матеріал, що доповнює основний шкільний програмний репертуар із слухання музики, виконувати музичні твори на належному професійному рівні);

– самостійна робота над музичним твором (теоретичні знання: знання методики поетапного розлучування твору; виконання за голосами; особливості роботи над звуком, ритмом, динамікою у творах різного стилю, жанру, форми; прогнозування та виконання технічних труднощів; вміння й навички: розв'язувати виконавські завдання шляхом точного прочитання тексту та розуміння суті авторського задуму, а також шляхом пошуку необхідних засобів художньої виразності й подолання технічних труднощів; ескізне засвоєння музичних творів за короткий термін);

– акомпанування (теоретичні знання: знання особливостей виконання акомпанементу до дитячих вокальних, хорових та інструментальних творів; вміння й навички: робота над акомпанементом – швидка орієнтація в різній фактурі вокально-хорових творів; акомпанування власному сліву; спрощення партій акомпанементу та навпаки – збагачення його більш насиченою гармонією та підголосками; створення в акомпанементі цілісного музичного образу);

– читання з аркуша (теоретичні знання: знання специфіки читання з аркуша сольних та ансамблевих творів; особливостей різних типів фактури та закономірностей їхнього гармонічного розвитку; вміння й навички: оперувати

музично-слуховою уявою (слуховий образ музичного твору), передбачати логіку розвитку музичної думки; фіксувати основні напрямки динамічного й темпового розвитку твору; вирізняти гармонічну основу);

– транспонування (теоретичні знання: знання основних аплікатурних принципів гам, акордів, арпеджіо; уміння й навички: чути внутрішнім слухом музичний матеріал в авторській тональності; швидко переносити фактурні та гармонічні особливості в іншу тональність; спрощувати музичний матеріал засобом вилучення другорядних деталей мелодії та гармонії);

– гра в ансамблі (теоретичні знання: знання закономірностей виконання сольної партії та супроводу; уміння й навички: відчувати динамічну, ритмічну та художню цілісність твору; розрізняти головне та другорядне; відчувати партнера й погоджувати з ним виконання твору в заданому темпі);

– творче музикування (теоретичні знання: знання закономірностей імпровізації в різних стилях; уміння й навички: добирати на слух знайомі мелодії та акомпанемент до них, гармонізувати музичні уривки; імпровізувати на задану тему, змінюючи ритмічну основу та фактуру) [1, с. 68-69].

Така поліаспектна інструментальна діяльність учителя музичного мистецтва передбачає формування у студентів означених умінь і навичок на заняттях з основного й додаткового музичних інструментів, концертмейстерського й оркестрового класів та фахових методик, де здебільшого використовують фортепіано як універсальний інструмент.

Як зазначають дослідники фортепіанної педагогіки в системі університетської освіти (Г. Цигін [10], О. Шрамко [11]), фортепіано супроводжує весь процес навчання у вищому педагогічному навчальному закладі та всю діяльність учителя музики, а володіння фортепіано дає змогу втілити у реальність будь-які найскладніші звукові структури, показати всю багатогранність їх звучання, відтворити практично невичерпні комбінації та сполучення звуків.

Досвід роботи у фортепіанному класі показав, що найбільш складними для більшості студентів є гра на слух і транспонування. Відсутність цих навичок обмежує фахові можливості вчителя музичного мистецтва. А опанування навичок читання з аркуша, підбирання на слух і транспонування дає змогу вчителю: значно швидше засвоїти досить широкий пісенний репертуар; використовувати в роботі незнайомі твори, якщо цього потребує педагогічна ситуація; уникати зайвого форсування дитячих голосів під час виконання творів, написаних у незручних для дітей тональностях, які мають велике естетичне та виховне значення; доповнювати словесні пояснення відповідними музичними прикладами; підбирати на прохання учнів і колег твори чи уривки творів (за відсутності нот) [1, с. 73].

Для розвитку уміння грати на слух Л. Арчажникова пропонує використовувати таку послідовність: 1) заспівати про себе чи вголос певну мелодію (пісню), визначити її тональність, розмір, лінію вокальної партії; 2) заграти мелодію на фортепіано, осмислити логіку ритмічного й гармонічного розвитку; 3) підбрати бас і гармонічний (акордовий) супровід мелодії;

4) заспівати мелодію, виконуючи на інструменті супровід [1, с. 73-74].

Уміння читати ноти з аркуша потребує: швидкого "занурення" в задум твору; передбачення лінії розвитку музичного образу, акцентуючи увагу в змісті на найголовнішому; одночасно бачити партію соліста й акомпанементу, музичний і літературний текст; усвідомлювати характер музики, звертаючи увагу на зміну темпу, тональності, фактури й ритмічного малюнка; відпрацювання уміння виконувати твір без зупинок; сприймати музичний текст не окремими нотними знаками, а великими звуковими комплексами, об'єднаними за суттю; опанування найбільш розповсюджених фактурних формул (гам, арпеджіо, акордів); розвитку вміння спрощувати фактуру викладу, не змінюючи змісту твору; формування навичок гри фортепіанного супроводу, відчуваючи внутрішнім слухом звучання вокальної чи інструментальної партії; відпрацювання уміння грати акомпанемент з одночасним співом вокальної партії [1, с. 74].

Розвиваючи у студента навички читання нот з аркуша, викладач має враховувати, що: а) починати роботу доцільно із творів, написаних у повільному темпі, з невеликою кількістю знаків альтерації, які трапляються в середині нотного рядка, з однотипною фактурою акомпанементу, що не потребує складної аппікатури; б) навчитися спрощувати нотний текст, виділяючи найголовніше, не змінюючи при цьому музичного змісту твору; в) з удосконаленням навичок читання з аркуша спрощення зводяться до мінімуму; г) необхідно вільно орієнтуватися на клавіатурі, щоб грати й не дивитися на неї [1, с. 74].

Транспонування музичного твору також має свої особливості. Із читанням з аркуша його поєднує безпосередній зв'язок між зоровим сприйняттям і музично-слуховим уявленням, із транспонуванням – збереження й перенесення слухових уявлень, що залишились у пам'яті після сприймання твору в авторській тональності, у нову. У формуванні навичок транспонування суттєво допомагають: а) знання гармонії та вміння їх використовувати у практичній діяльності (виконання різних гармонічних послідовностей); б) опанування аппікатурних формул гам, арпеджіо, акордів у всіх тональностях [1, с. 75].

Ці теоретичні положення є актуальними для визначення основних інструментально-виконавських компетенцій, які має опанувати студент за час навчання у фортепіанному класі.

Вітчизняні науковці [8] розглядають інструментально-виконавську компетентність учителя музичного мистецтва як одну із спеціалізовано-професійних компетентностей, яка характеризує готовність до вільного використання музичного інструмента (інструментів) у професійній діяльності в середніх загальноосвітніх навчальних закладах та виявляється у рівні володіння такими компетенціями:

– програмово-репертуарна (знання інструментального репертуару та здатність самостійно добирати інструментальні твори для проведення уроків музичного мистецтва й організації позакласної музично-творчої діяльності школярів; уміння здійснювати історико-стильовий, художньо-педагогічний, музично-теоретичний і технічно-виконавський аналіз інструментальних творів

шкільної програми з музичного мистецтва):

– технічно-виконавська (сформованість техніки гри на інструменті та індивідуальної виконавської манери вчителя – виконавська постановка; координація функцій рук та раціональність рухів; вправність пальців; точність звуковисотної інтонації (для виконавців на струнних і духових інструментах); володіння аппікатурними прийомами; штрихова техніка та звуковедення, культура звука; метроритмічна чіткість; сформованість аналітико-слухових навичок; доцільне використання технічних можливостей музичного інструмента; здатність до самоаналізу і самокоригування);

– інтерпретаційна (здатність до виконавської інтерпретації музичних творів – дотримання авторського задуму композитора, стилю, жанру, форми твору; спроможність розкрити художній образ твору за допомогою виконавської техніки та виражальних засобів – динаміки, агогіки, логічного фразування, тембрової відповідності тощо);

– інструментально-методична (володіння методикою навчання гри на музичному інструменті (або інструментах) учнів середніх загальноосвітніх навчальних закладів – дотримання принципів музичної педагогіки у процесі інструментального навчання школярів; знання методів визначення музичних здібностей та анатомічних особливостей учнів; уміння організувати елементарне музикування учнів на уроках музичного мистецтва; володіння методикою індивідуального та колективного навчання школярів гри на музичних інструментах у позанавчальній діяльності; здатність застосовувати диференційований підхід до учнів з різним рівнем загальної музичної підготовки у процесі формування виконавської постановки та розвитку техніки гри на музичному інструменті; володіння методами роботи над інструментальним твором);

– концертмейстерська (здатність до концертмейстерської діяльності – сформованість навичок ансамблевої гри; знання особливостей акомпанування солістам (вокалістам, інструменталістам), учнівським вокально-хоровим, музично-інструментальним, хореографічним та іншим творчим колективам);

– сценічними (готовність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності – здатність до психоемоційного саморегулювання та навчання у процесі власного публічного виступу; спроможність керувати концертно-виконавською діяльністю школярів; сформованість сценічної культури; артистизм; творчий імідж тощо) [8, с. 63-65].

Слід зазначити, що опанування означених компетенцій здійснюється на заняттях різних фахових (музичних) дисциплін, а рівень володіння ними залежить від кропіткої праці як студента, так і викладача.

Висновки. Проведене нами дослідження дає змогу констатувати, що: 1) інструментально-виконавська компетентність є однією із фахових компетентностей учителя музичного мистецтва, яка характеризує готовність до професійної діяльності в середніх загальноосвітніх навчальних закладах та виявляється у рівні володіння спеціальними компетенціями; 2) формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного

мистецтва у фортепіанному класі має здійснюватись на науковій основі відповідно до освітньо-професійної програми, з урахуванням накопиченого досвіду у сфері фортепіанної педагогіки й виконавства, запитів суспільства та сучасного рівня розвитку музичного мистецтва.

Наведений у цій статті матеріал не вичерпує усіх аспектів порушеної проблеми. Перспективним вбачається аналіз досвіду інструментально-виконавської підготовки студентів за рубежом, що уможливить оновлення методів фахової підготовки музичних педагогів у вітчизняних вищих навчальних закладах.

Використана література:

1. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки: книга для учителя. Москва: Просвещение, 1984. 111 с.
2. Грызоглазова Т. І., Гуральник Н. П. Програма з курсу "Основний музичний інструмент (фортепіано)" для студ. муз.-пед. ф-тів. Київ: НПУ, 1997. 31 с.
3. Гуральник Н. П. Комплект типових навчальних програм з дисципліни "Основний музичний інструмент – фортепіано": [для студ. вищих навч. закладів музичної галузі в структурі педагогічної освіти]. [2-е вид., доп.]. Київ: НПУ, 2007. 86 с.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: колективна монографія / Н. М. Бабік, Л. С. Ващенко, О. І. Лещанна, О. В. Овчарук, Л. І. Парашенко, О. І. Повагун, О. Я. Савченко, С. Е. Трубішева; від заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: "КІС", 2004. 112 с.
5. Методика преподавания музыкального инструмента. Программы педагогических институтов [для специальности № 2119 "Музыка"] / сост. Ю. П. Армутов, Е. А. Бодина, Л. Г. Веснянин, Э. Ф. Новикова, А. А. Трифонов; отв. ред. Г. М. Цылин. Москва: Просвещение, 1987. Сб. 15. С. 50-93.
6. Основной музыкальный инструмент (фортепиано). Программы педагогических институтов [для специальности № 2119 "Музыка"] / сост. Л. Г. Арчажникова, Т. Н. Евсева. Москва: Просвещение, 1983. Сб. 14. С. 3-30.
7. Пляченко Т. М. Наукові засади викладання основного музичного інструмента в умовах університетської освіти. *Актуальні музично-освітні дискурси: зб. наук. пр.* / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; редкол.: О. М. Олексюк (голов. ред.), Л. Л. Хоружа (заст. голов. ред.), І. Ковшас та ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. № 1. С. 9-13.
8. Пляченко Т. М. Формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахової підготовки. *Професійна мистецька освіта і трудовий культур: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16-17 жовт. 2014 р.* / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; за заг. ред. В. О. Огненюка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. – С. 61-69.
9. Программы педагогических институтов. Основной музыкальный инструмент (фортепиано) для специальности 03.05.00 "Музыка" / сост. Г. Н. Палайва, Н. Н. Пляшкова. Київ: РУМК, 1991. 28 с.
10. Цылин Г. М. Обучение игре на фортепиано: учеб. пособие [для студентов пед. ин-тов по спец. № 2119 "Музыка и пение"]. Москва: Просвещение, 1984. 176 с.
11. Шрайко О. І. Основний музичний інструмент: алгоритм методики: навчально-методичний посібник [для студентів музичних факультетів вищих педагогічних закладів]. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. 219 с.

References:

- [1] Archazhnikova L. G. Profesiya – uchitel muzyki: kniga dlya uchiteley. Moskva: Prosvetshenie, 1984. 111 s.
- [2] Gryzoglazova T. I., Huralnyk N. P. Programma z kursu "Osnovnyi muzychnyi instrument (fortepiano)" dlya stud. muz.-ped. f-iv. Kyiv: NPU, 1997. 31 s.
- [3] Huralnyk N. P. Komplekt tyrovyykh navchalnykh program z dysypliny "Osnovnyi muzychnyi instrument – fortepiano": [dlya stud. vyshchyykh navch. zakhadiv muzychnoi haluzi v strukturi pedahohichnoi osvity]. [2-e vyd., dop.]. Kyiv: NPU, 2007. 86 s.

- [4] Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : колективна монографія / N. M. Bibik, L. S. Yashchenko, O. I. Lokotshyna, O. V. Ovcharuk, L. I. Parushchenko, O. I. Pomestun, O. Ya. Savchenko, S. E. Trubacheva ; під заг. ред. O. V. Ovcharuk. Kyiv : "K.I.S.", 2004. 112 s.
- [5] Методика преподавания музыкального инструмента. Программы педагогических институтов [для специальности № 2119 "Музыка"] / сост. Yu. P. Ariantov, E. A. Bodina, L. G. Velmynanin, E. F. Novikova, A. A. Trifonov ; отв. ред. G. M. Cypin. Moskva : Prosvetshenie, 1987. Sb. 15. S. 50-93.
- [6] Основной музыкальный инструмент (фортепиано). Программы педагогических институтов [для специальности № 2119 "Музыка"] / сост. L. G. Archafnikova, T. I. Evseeva. Moskva : Prosvetshenie, 1983. Sb. 14. S. 3-30.
- [7] Pliachenko T. M. Naukovi zasady vykladannya osnovnogo muzychnoho instrumenta v umovakh universytetskoi osvity. *Arta musicae: muzychno-ovitolohichnyi dykars : zb. nauk. pr.* / Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka ; redkol. : O. M. Oleksiuk (holov. red.), L. L. Khovacha (zast. holov. red.), I. Kevshas ta in. Kyiv : Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2014. № 1. S. 9-13.
- [8] Pliachenko T. M. Formuvannya instrumentalno-vykonavitskoi kompetentnosti maibatnoho vchytelia muzychnoho mystetstva u protsesi fakhovoї pidhotovky. *Profesijna mystetstva osvita i Muzyczneho kalbra : mater. Mizhranod. nauk.-prakt. konf., 16-17 zhovt. 2014 r.* / MON Ukrainy, Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka ; za zah. red. V. O. Obrevisiuka. Kyiv : Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2014. – S. 61-69.
- [9] Программы педагогических институтов. Основной музыкальный инструмент (фортепиано) для специальности 03.05.00 "Музыка" / сост. G. N. Padalka, N. I. Pleshkova. Kyiv : RUMK, 1991. 28 s.
- [10] Cypin G.M. Obuchenie igre na fortepiano : ucheb. posobie [dlya studentov pod. in-tov po spec. № 2119 "Музыка i pesni"]. Moskva : Prosvetshenie, 1984. 176 s.
- [11] Shramko O. I. Osnovnyi muzychnyi instrument: alhorytmny metodyky : navchalno-metodychnyi posibnyk [dlya studentiv muzychnykh fakul'tetiv vyshychtykh pedahohichnykh zakladiv]. Kryvyi Rih : Vydavnychnyi dim, 2008. 219 s.

ЕКОНОМОВА О.С., БУТЕНКО Т.М., ГАРКУША Л.М. Формирование инструментально-исполнительской компетентности будущего учителя музыкального искусства в фортепианном классе.

В статье исследованы научно-педагогические основы формирования инструментально-исполнительской компетентности будущего учителя музыкального искусства в системе университетского образования. Проанализированы труды отечественных и зарубежных ученых по проблеме реализации компетентностного подхода в образовательном процессе факультетов (институтов) искусства. Обобщены программные требования по основному музыкальному инструменту для студентов музыкально-педагогической специальности. Охарактеризованы основные виды инструментальной деятельности учителя музыки и определена роль фортепиано в его профессиональной подготовке. Очерчены наиболее сложные аспекты инструментально-исполнительской подготовки студентов в фортепианном классе. Раскрыта суть и составляющие инструментально-исполнительской компетентности будущего учителя музыкального искусства.

Ключевые слова: будущий учитель музыкального искусства; профессиональная подготовка; основной музыкальный инструмент; фортепианный класс; компетентностный подход; инструментально-исполнительская компетентность.

ЕКОНОМОВА О. С., БУТЕНКО Т. М., ГАРКУША Л. М. Formation of instrumental and performance competence of a future music art teacher.

The article investigates the scientific and pedagogical bases of forming the instrumental and performing competence of the future teacher of music art in the university education system. The works of national and foreign scientists on the problems of realization of the competence approach in the educational process of art faculties (institutes) are analyzed. The program requirements of the basic musical instrument for students of music-pedagogical specialty are generalized. The main types of instrumental activity of the music teacher are described and the role of the piano in his professional training is defined. The most complex aspects of instrumental and performing training of students in the piano class are outlined. The essence and components of instrumental and performing competence of the future teacher of music art are revealed.

Keywords: future teacher of music art; professional training; the main musical instrument; piano class; competence approach; instrumental and executive competence.

CONTENTS

PEDAGOGICAL SCIENCE

Avramenko O. B., Usatyuk Ya. V. Theoretical and methodical problems of forming of median of competence of modern teacher.....	5
Bilan T. Psychological and pedagogical training of future engineering educators.....	13
Borysos Viacheslav, Lapinovich Svitlana, Borysosa Svitlana. Using of the innovation methods at a young school with studying subject "i am in the world".....	19
Gajdarzhi A. I. Influence of leadership on forming and development of organizational culture of navigators.....	31
Halyiak A. M. Terms of forming of professional competence future specialists on of informatively-communication technologies.....	38
Hemeruk H. R. Digital competence of future teachers: foreign experience.....	57
Hryzhenko Victor. Pedagogical design as a pedagogical condition for the development of professional competences of teachers of vocational education institutions.....	66
Didyk A. O. The diversification of approaches to learning of electrical engineering by teachers of professional training.....	73
Dmytruk Mykhailo. Algorithm for rehabilitation intervention aimed at correction of pathological gait in persons after a stroke.....	79
Dulyna Larysa. Features of the functioning of the professional education system of the federal republic of germany.....	89
Ekonomova O. S., Batenko T. M., Garkusha L. I. Formation of instrumental and performance competence of a future music art teacher.....	98
Ivanova V. V. Structure of the preschool education system in the united kingdom and EU countries (France, Germany, Finland, Poland, Switzerland).....	107
Kulaha T. O. Scientific and methodical reflection of classical and contemporary vocal techniques in the context of the problem of cultural-conformity of vocal pedagogy.....	114
Lazarenko L.M. Some aspects of the English professional writing control held with the students of specialization "economics".....	122
Malezhyk P. M. Formation of research abilities of future it-professionals in the technical course.....	130
Martyrosian E. L., Poroshyna V. D., Kupryi T. H. The Ukrainian state is in modern geopolitical space: national safety and problems of unity.....	140
Pan Qianyi. Output Level Diagnostic Methods creativity of students-teenagers in educational-musical activity.....	147